

LIEDTEKSTEN

De toerist

COMPOSITIE CAMIEL JANSEN

LIBRETTO FIEN VELDMAN

Roza Herwig | mezzosopraan
Fabian Homburg | bariton
Emma Roijackers | viool
Anuschka Pedano | altviool
Hadewych van Gent | cello
Vincent Martig | klarinet
Maria Cristina Gonzalez | fluit
Floris Onstwedder | Trompet
Agate Kruszewska | Percussie
Caspar Vos | Piano

Q.H.Y, mezzosopraan. Een **queer haveremelkelite-yup**. Ze is herstellende van een burn-out en zoekt haar rust op het eiland. Heeft er net een huis gekocht. Transformeert tot Schiermonnikoogse geest (tjatteljuéd).

BUURMAN*, bariton. Een gepensioneerd schipper van een jaar of zeventig. Vindt dat het naburige huis naar zijn ZOON had moeten gaan.

ZOON*, bariton. Een begin-dertiger die in de bouw werkt en zich geen huis op zijn geboortegrond kan veroorloven.

TJATTELJUÉD*, bariton. Een geest die over het eiland zwerft.

**Deze rollen worden door één persoon vertolkt.*

1.1

Q.H.Y. mijn psycholoog zei dat ik
meer ruimte in mocht nemen

op zoek naar een plek voor mezelf
nam ik de boot

als kind kwam ik hier in de zomer
lange dagen op het strand

oneindige vlakte waar alles nog kon
ik staarde naar de vloedlijn en vergat waar ik was
golven rolden af en aan

het ritme van het water bracht me terug
op een bankje bij het Baken kruiste een fazant mijn pad

ik keek over lage duinen
en dacht: hier moet ik zijn

voor mijn *detachment*

ik werk lekker remote
mijn team op het scherm jaloers

en dan die grote klus

ik mocht meedenken over de nieuwe
brand colours van een drankconglomeraat

stand ups en targets
sessies en check-ins

en: resultaat!
een iets lichtere kleur groen.

maar daarna
na een blokje om
was ik kapot

mij becroop het gevoel
iets verloren te zijn
iets groots

als ik mijn trein miste
barstte ik in tranen uit
ik vergat mijn bonuskaart
en kreeg een paniekaanval
ik fietste naar werk en raakte de weg kwijt

steeds vaker raakte ik de weg kwijt

met veel gekraak zou ik bezwijken
onder het gewicht van een oneindige stroom meetings
ik viel uit

en daarna
journaling
hot yoga
gratefulness
haptonoom
ademwerk
therapie
en dan nu,
eindelijk
inner peace

geen uitlaatgas
geen TikTokrij

de zee, het duin
het ochtendlicht

en als ik heimwee heb
is er goddank
een Spaghetteria
ik wil echt mijn toekomst hier.

1.2

Buurman ik ben van hiernaast
welkom op het eilaun

Q.H.Y. - dank je

Buurman mooi hoor
keukeneiland, espressomachine
en wat is dat?

Q.H.Y. een sodastream

Buurman die aanbouw
heeft mijn zoon nog gebouwd
dat kozijn heeft hij nog geschilderd
zijn kozijn!

als jongeman heb ik heel wat zeeën bevaren
het leven op een schip is niet makkelijk
ik ontmoette Neptunus op de evenaar
ik heb de mens en al zijn zwakheden leren kennen
maar ik was als een vogel zo vrij

jaren geleden ben ik aangemeerd
gezinnetje gesticht
je kent het wel
en nu liggen wij hier voor anker

mijn zoon zit in de bouw
geboren en getogen
op het aangrenzend erf

kent zijn coördinaten
tussen hemel en zand

maar een huis kopen?
dit huis
het huis
waar hij jaren voor spaarde?
dat kan hij niet

woon je hier
met je vriend?
Q.H.Y. ik heb een latrelatie
met mijn vriendin

Buurman o ja, dat kan natuurlijk ook

Q.H.Y. een latrelatie?

Buurman welkom!

1.3

Q.H.Y.

de buurman ontmoet
zeventig of zo?
die andere bieder
blijkt dus zijn zoon
I know, awkward!

Tsja, not amused natuurlijk
maar ja
wie betaalt, bepaalt
klopt, het is niet ideaal
ik heb het ook niet bedacht
de wetten van de markt
heb ik ook niet geschreven

best dichtbij
en hij vroeg of ik hier kwam wonen
met mijn vriend
ja
typisch
geen idee van de
L-H-B-T-Q-I-A-plus-gemeenschap

nee, lief, ik blijf hier
nee, lief, ik ben blij hier
met mijn *inner peace*.

2.1

Buurman

een oude witte man
is dat alles wat ik ben?
en dat zij zo is...

die stedelingen
met hun jubelton en hun navelgestaar
met hun taaltje en hun maniertjes
en hun geld
met hun gefleem
en luide gesprekken
die moet ik niet

het seizoen wordt steeds langer
mijn zoon werkt steeds harder
verdient hij dan geen dak?
opgejaagd
weggezet
door een overspannen markt

terwijl het zoute water
door zijn aderen stroomt

nee, nee, nee
aan wal hoort hij niet

zo eenvoudig is het echt
we staan op verliezen
het roer moet om

en ik zal hem zeggen
dat hij aan de beurt is

Zoon dat kozijn heb ik geschilderd
die aanbouw
heb ik gebouwd

ik droomde van huizen met grote kamers
verborgen achter kleine deuren
die ik per toeval vond
van zalen en zolders
trappen en hallen
van sleutels en verscholen poorten
hoge ramen, groene tuinen
torenkamers, een mystieke kelder
geheimgehouden, voor mij alleen

als kind maakte ik eens een cirkel
in het bos bij de Berkenplas

mijn kring
niemand mocht erin

maar nu neem ik afscheid
van mijn muziekvereniging

ja, ik zing
dit kleine eiland is slechts een bult zand
waarop je met zijn allen zit

niet heel erg handig om ruzie te zoeken
maar mijn pa had gelijk
ik hoor niet aan wal
nee, aan wal hoor ik niet

2.2

Zoon hallo?
Q.H.Y. - hallo

Zoon jij bent nieuw hier
Q.H.Y. - ik ben nieuw hier

Zoon welkom
Q.H.Y. - dank je

Zoon als je hulp nodig hebt?
Q.H.Y. nee hoor, het gaat

Zoon 't is een mooie plek dit
 met een bijzondere geschiedenis
Q.H.Y. - o ik was al benieuwd

Zoon de tjatteljuéd, de ketelmannen
 ze zijn hier voor het laatst gezien
Q.H.Y. - de ketelmannen?

Zoon ja, want jaren geleden
 verging hier een schip

vier mannen overleefden de ramp
en spoelden aan op het strand

de ketelmannen

twee aan twee gingen ze op pad
twee bereikten het dorp
maar de andere twee tjatteljuéd
dwalen nog steeds over het wad

en soms, wanneer het stormt
hoor je
de ketelmannen

en als je niet
voor het donker thuis bent
doen ze je verdwijnen
onder het zand

je hoeft me niet te geloven hoor
maar ik heb exceptionele zaken gezien

op de Balg met laag tij
daar opent het zich –

de derde dimensie
het grijze gebied

zet een stap verkeerd
en zak weg in het zand

voor je het weet verlies je vorm
en sleept een ketelman
je zijn tussenrijk in

in deze wereld
hebben zij geen taal

daarom slaan ze op hun olievat
om hun bestaan te bewijzen.

hun stem hoor je alleen
als het al te laat is

pas maar op
dit eiland wandelt, waadt
walst over je heen

3.1

Q.H.Y.

ik droomde
ik droomde
vadems diep
vadems diep

en ontwaakte in het vagevuur
Ik wist niet dat het vagevuur

zo nat kon zijn

op de boot hierheen nam ik foto's
van een groepje Duitse mannen

een vrolijk groepje vrienden
ze zaten naast me op het dek

ze hoorden bij elkaar
als zeehonden op een zandbank

vrolijke vogelaars
maar wie hoort bij mij?

ik dacht dat ik
mijn Ithaka gevonden had

maar het goede is nooit volmaakt
er is altijd een gebrek
altijd een tekort
altijd een wanklank in het engelengezang

en misschien ben ik dat wel
misschien had ik in mijn eigen wereld moeten blijven
maar waar is mijn thuis?

Tjateljuéd wij spreken niet van thuis
wij spreken niet van leven
slechts van bestaan

wij zweven
over zand
over het donker

als nomaden
daar is ons thuis

wij bewegen achteruit
onze tijd staat stil

wij herinneren ons niets
kennen alleen de klank van ons instrument

wij zijn slechts hier
enkel in het nu

wij zwerven over 't zand
en veen en riet en heen en weer
als getijden

kom er maar bij
sluit je maar aan
want in het holst van de nacht
is dit eiland van ons

3.2

Zoon
mijn nieuwe huis
nieuw oud huis
is het van mij?
s het van mij?
ik zal het tot het mijne maken
of het mijn recht is of niet

Q.H.Y.
mijn nieuwe huis
nieuw nieuw huis
is het van mij?
ik blijf voor altijd
ik zal het tot het mijne maken
of het mijn plek is of niet